

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PT. „CO OZNACZA NIEPODLEGŁOŚĆ?”

Czas trwania zajęć: 45 minut

Wiek uczestników: 9-10 lat, III-IV klasa

Liczba uczestników: 25 osób

Cel ogólny:

- popularyzacja wśród dzieci wiedzy historycznej na temat wydarzeń, bohaterów i symboli związanych z dążeniem Polaków do odzyskania niepodległości.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- wie co to jest rozbiór i jak wyglądała Polska podczas zaborów,
- wie, kim był Józef Piłsudski,
- wie, kto przystępował do Legionów Polskich i Błękitnej Armii,
- rozumie, dlaczego ludzie podczas zaborów dbali o polskie tradycje,
- zna znaczenie słów zaborca, niepodległość,
- potrafi współdziałać w grupie podczas wykonywania zadań i grania w grę planszową.

Metody pracy:

- podające: pogadanka,
- aktywizujące: opis wyjaśniający, rozmowa kierowana
- praktyczne

Formy pracy:

- indywidualna,
- zespołowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- tabela z datami i wydarzeniami – *załącznik nr 1*,
- tekst opowiadania „Biały ptak” – *załącznik nr 2*,
- puzzle z mapą Polski i napisem „niepodległość” - *załącznik nr 3*,
- zadania dla zespołów - *załącznik nr 4*,
- prezentacja multimedialna,
- kostka do gry z 1, 2 i 3 oczkami,
- gra namalowana na brystolu,
- materiały do zrobienia pionków: 5 kubeczków jednorazowych, nożyczki, taśma dwustronna, wydrukowane sylwety orła na różnokolorowych kartkach.

TOK ZAJĘĆ:

1. Powitanie dzieci, przedstawienie tematu zajęć: „Co oznacza niepodległość”?
Podanie celu lekcji:
 - Dlaczego Polacy 11 listopada świętują Dzień Niepodległości?
2. Rozdanie uczniom kartek z datami i wydarzeniami - *załącznik nr 1.*
3. Czytanie tekstu opowiadania pt. „Biały ptak” - *załącznik nr 2.* Nauczyciel pokazuje na prezentacji zdjęcia dotyczące czytanego tekstu. Uczniowie mają za zadanie w trakcie słuchania połączyć daty z wydarzeniami.
4. Rozmowa na temat przeczytanego opowiadania:
 - do jakich państw została przyłączona Polska?
 - ile lat Polacy żyli pod zaborami?
 - dlaczego Polacy pod zaborami nie mogli w urzędach rozmawiać po Polsku?
 - kim był Józef Piłsudski?
 - co oznacza słowo niepodległość?
 - jakie są symbole narodowe?
5. Podział uczniów na pięć zespołów (uczniowie losują pocięte na cztery części elementy mapy Polski w różnych kolorach z napisem „NIEPODLEGŁOŚĆ”, siadają w wyznaczonych miejscach w sali, składają mapę) – *załącznik nr 3.*
6. Uczniowie w zespołach wykonują zadania – *załącznik nr 4:*
 - Kolor żółty: zespół uczniów wykonuje pionki do gry z jednorazowych kubków i różnokolorowych sylwet orła (*uczniowie wycinają kontury orła, nakleją na kubeczki*).
 - Kolor zielony: zespół uczniów poprawia pisakami kontury gry (*grę na dużym arkuszu papieru wcześniej przygotowuje nauczyciel, rysując ołówkiem 15 prostokątów*).
 - Kolor czerwony: zespół uczniów nakleja zadania do wykonania na kartkach z wydarzeniami (*uczniowie sami wybierają, które zadanie nakleją pod konkretnym wydarzeniem*).
 - Kolor niebieski: zespół uczniów koloruje mapy z Polską w czasie kolejnych zaborów.
 - Kolor fioletowy: zespół uczniów koloruje symbole niepodległości – flagę Polski, godło Polski, kotyliony.
7. Dzieci siadają w kręgu, w środku znajduje się przygotowana gra. Uczniowie nakleją na grę kartki z wydarzeniami i zadaniami w kolejności chronologicznej.

8. Wytypowani uczniowie czytają po kolei wydarzenia, obok nakleją mapy z Polską podczas zaborów i ozdabiają grę symbolami związanymi z niepodległością.
9. Uczniowie wybierają jednego ucznia z każdego zespołu, który będzie grał w grę.
10. Do gry przygotowuję kostkę z 1, 2 lub 3 oczkami (poprzez naklejenie na dużą kostkę do gry kartek z odpowiednią ilością oczek). Uczniowie kolejno rzucają kostką, jeśli zatrzymają się na polu z zadaniem – czytają wydarzenie i wykonują zadanie.
11. Na zakończenie uczniowie po kolei mówią, czego dowiedzieli się z dzisiejszej lekcji.

Załącznik nr 1

ROK 1918	III rozbiór Polski
ROK 1772	II rozbiór Polski
11 LISTOPADA	I rozbiór Polski
ROK 1914	Dzień Niepodległości
Rok 1795	Zakończenie Wielkiej Wojny
ROK 1793	Rozpoczęcie Wielkiej Wojny

Załącznik nr 2

BIAŁY PTAK

Ponad 240 lat temu w gnieździe na wysokiej sośnie wykluło się pisklę. *(slajd nr 2)* Było ono niezwykle. Mogło żyć nieskończenie długo, ale tylko pod jednym warunkiem – sił do życia i wzrostu dawało mu szczęście ludzi i polska mowa. Im więcej jej słyszało, tym robiło się silniejsze i większe. Pisklę starało się więc spędzać jak najwięcej czasu w pobliżu ludzkich domów. Uwielbiało słuchać mowy ludzi, która brzmiała dla niego jak najpiękniejsza muzyka. Język polski był dla ptaka najwspanialszym dźwiękiem. *(slajd nr 3, Polska przed rozbiorami)*

Pisklak był bardzo ciekawy, jakiego jest gatunku, próbował się tego dowiedzieć od ludzi, jednak ponieważ był jeszcze mały i niezupełnie upierzony, ludzie mówili o nim po prostu: „jakie duże pisklę zdomowilo się w pobliżu naszych domów”.

Wszystko zmieniło się w roku 1772. Wtedy usłyszał od ludzi, że państwa graniczące z Polską - Prusy, Rosja i Austria - zabrały po kawałku Polski. *(slajd nr 4, pierwszy rozbiór Polski)*

Pisklak zauważył zmiany. Ludzie już tak często się nie uśmiechali i nie żartowali, a najgorsze było to, że ptak zaczął słyszeć obcą mowę, zamiast tej, którą tak lubił. Mowa ta mu się nie podobała i powodowała, że stale czuł się głodny.

Aby ratować swoje życie, pisklę powędrowało w świat. Na szczęście znalazło takie miejsce, w którym ludzie nadal mówili po polsku i byli szczęśliwi.

Trwało to do roku 1793. Ptak usłyszał wtedy, że Prusy i Rosja znowu przywłaszczyły sobie po kawałku Polski. *(slajd nr 5, drugi rozbiór Polski)* Ptaszek ruszył w drogę i osiadł tam, gdzie nadal słyszał i karmił się polską mową.

Niestety, dwa lata później, w roku 1795 język polski zniknął zupełnie z urzędów i szkół. Ptaszek usłyszał, jak ludzie ze smutkiem i grozą mówią, że Polski już nie ma, gdyż jej sąsiedzi Prusy, Austria i Rosja podzieliły się nią w całości. *(slajd nr 6, trzeci rozbiór Polski)* Co najgorsze, dla pisklaka z czasem zaborcy zakazali używania języka polskiego w szkołach i urzędach. Polskie dzieci nie mogły się uczyć geografii i historii Polski. Starano się zniszczyć polskie tradycje i zwyczaje. Zaborcy chcieli, aby Polacy w zależności od tego, gdzie mieszkali, stali się Rosjanami, Austriakami lub Niemcami. Pisklak był świadkiem, jak karano dzieci za mówienie w ojczystym języku w szkole. Poleciał do miasta o nazwie Września. Widział, jak niemiecki nauczyciel zbił czternastu uczniów, którzy odmówili odpowiadania na lekcji religii w języku niemieckim. Ludzi, którzy stanęli w obronie dzieci, ukarano więzieniem i karami finansowymi.

Nastały bardzo ciężkie czasy dla ptaszka. Miał coraz mniej sił. Nie karmiwszy się mową polską,

stał się półprzezroczysty. Był praktycznie niewidoczny dla ludzi. Miało to swoje dobre strony. Mógł wlatywać przez okna do domów i obserwować życie ludzi. Na szczęście domownicy w ukryciu przed zaborcami nadal rozmawiali po polsku. Uczyli dzieci modlitw, czytali im polskie książki, uczyli historii Polski. To dodawało ptaszkowi sił. Ten ciężki okres trwał ponad 100 lat!

Nagle w roku 1914 zaczęły się dziać dziwne rzeczy. Zauważył mężczyzn, którzy nosili długie patyki, które strzelały ogniem. W powietrzu unosił się dym i zapach siarki. Ptaszek nie miał czym oddychać. Usłyszał, jak ludzie mówili, że wybuchła Wielka Wojna, zwana dzisiaj I wojną światową. Udział w niej brało wiele państw, również zaborcy Polski. Ptaszek szukał ludzi, wśród których mógłby czuć się bezpiecznie. Postanowił osiąść w pobliżu Legionów Polskich, utworzonych przez Józefa Piłsudskiego, (slajd nr 7) które walczyły przeciwko Rosjanom. (slajd nr 8) Później stworzono wojsko polskie, które od koloru mundurów nazwano Błękitną Armia. (slajd nr 9) Ptaszek dołączył do tego wojska. Polacy uczestniczyli w ostatnich walkach z Niemcami, którzy z miesiąca na miesiąc tracili siły. 11 listopada 1918 roku Niemcy podpisały zawieszenie broni kończące działania bojowe. Wielka wojna zakończyła się. Zaborcy Polski - Austria i Niemcy ponieśli klęskę i wyszli z wojny bardzo osłabieni, Rosja natomiast pogрузzyła się w wojnie domowej.

Ptaszek zauważył ogromne zmiany. Na ulicach rozbrajano Niemców, wieszano polskie flagi, a co najważniejsze, głośno śpiewano i wiwatowano. Szczęście ludzi aż unosiło się w powietrzu.

Józef Piłsudski przejął władzę i poinformował zwycięskie państwa, że od 11 listopada 1918 roku, po 123 latach niewoli Polska odzyskała niepodległość i jest znowu wolna.

Dzień ten do dziś jest obchodzony jako Święto Niepodległości. W obecnym roku przypada setna rocznica uchwalenia tego święta.

Ptak cieszył się wraz z ludźmi. Przyzwyczajony do swojej niewidzialności latał dookoła ich głów, karmiąc się ich szczęściem. Nagle zauważył, że tłum ludzi zastygł w bezruchu z głowami uniesionymi do góry, wpatrując się w jeden punkt – w niego. Zobaczył, że ludzie pokazują go palcami, wołając: „zobaczcie to symbol – ORZEŁ do nas przyleciał! To znak, że Polska jest NIEPODLEGŁA, że Polska jest WOLNA!”. Ptak zdał sobie sprawę, że to on jest tym symbolem, że to on jest orłem, o którym mówią ludzie. Był z tego niezwykle dumny. (slajd nr 10, 11) Postanowił, że już na zawsze osiadzie w tych rejonach i będzie strzegł ludzi tu mieszkających – Polaków, którzy nawet w trudnych chwilach zostali patriotami i nigdy się nie poddali.

Załącznik nr 3 Kontury Polski do podziału uczniów na zespoły

Załącznik nr 4 - zadania dla grup

Kartki z wydarzeniami do przyklejenia na grę planszową, dla zespołu „czerwonego”.

Poniżej należy nakleić zadania do wykonania.

ROK 1772

I rozbiór Polski

ROK 1793

II rozbiór Polski

ROK 1795

III rozbiór Polski

ROK 1914

Rozpoczęcie

Wielkiej Wojny

ROK 1918

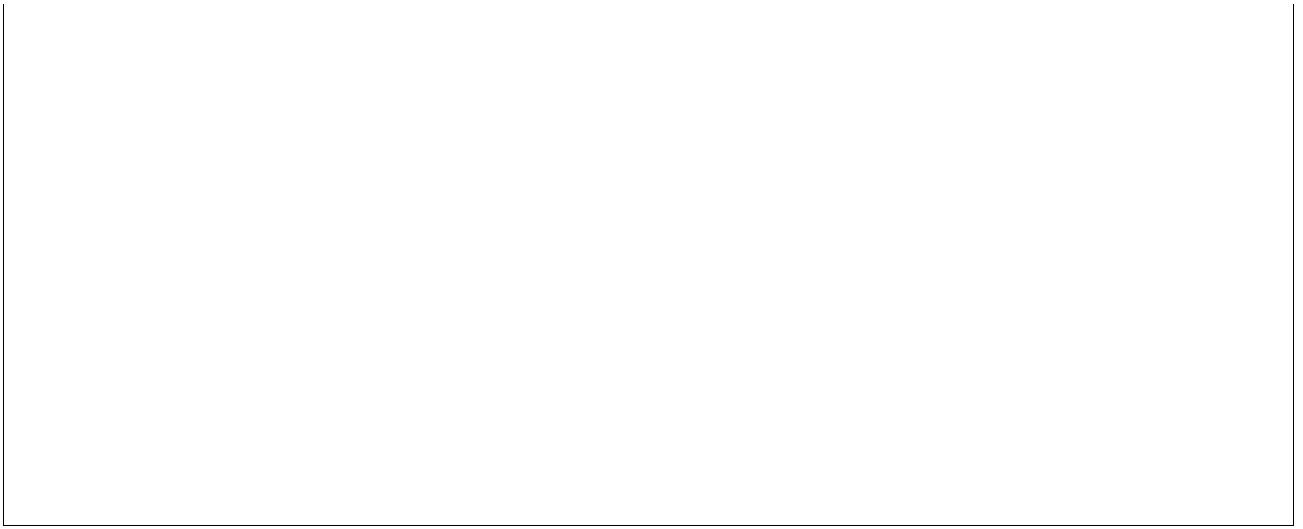
Zakończenie

Wielkiej Wojny

11 LISTOPADA

Dzień

Niepodległości

Zadania do naklejenia na kartkach z wydarzeniami, przez uczniów z zespołu „czerwonego”.

**Wymień wszystkich zaborców
Polski.**

*Jeśli nie znasz odpowiedzi, okrąż grę z dowolną
książką na głowie, maszerując jak żołnierz.*

**Dlaczego wojsko polskie nazwano
„Błękitną Armią”?**

*Jeśli nie znasz odpowiedzi, znajdź rym do słowa
NIEPODLEGŁOŚĆ.*

**Kto był przywódcą Legionów
Polskich?**

*Jeśli nie znasz odpowiedzi, podaj dłoń i uśmiechnij
się do 5 osób.*

**Wymień trzy symbole związane
z Niepodległością.**

*Jeśli nie znasz odpowiedzi, dokończ zdanie: „Polska,
mój kraj jest ...”*

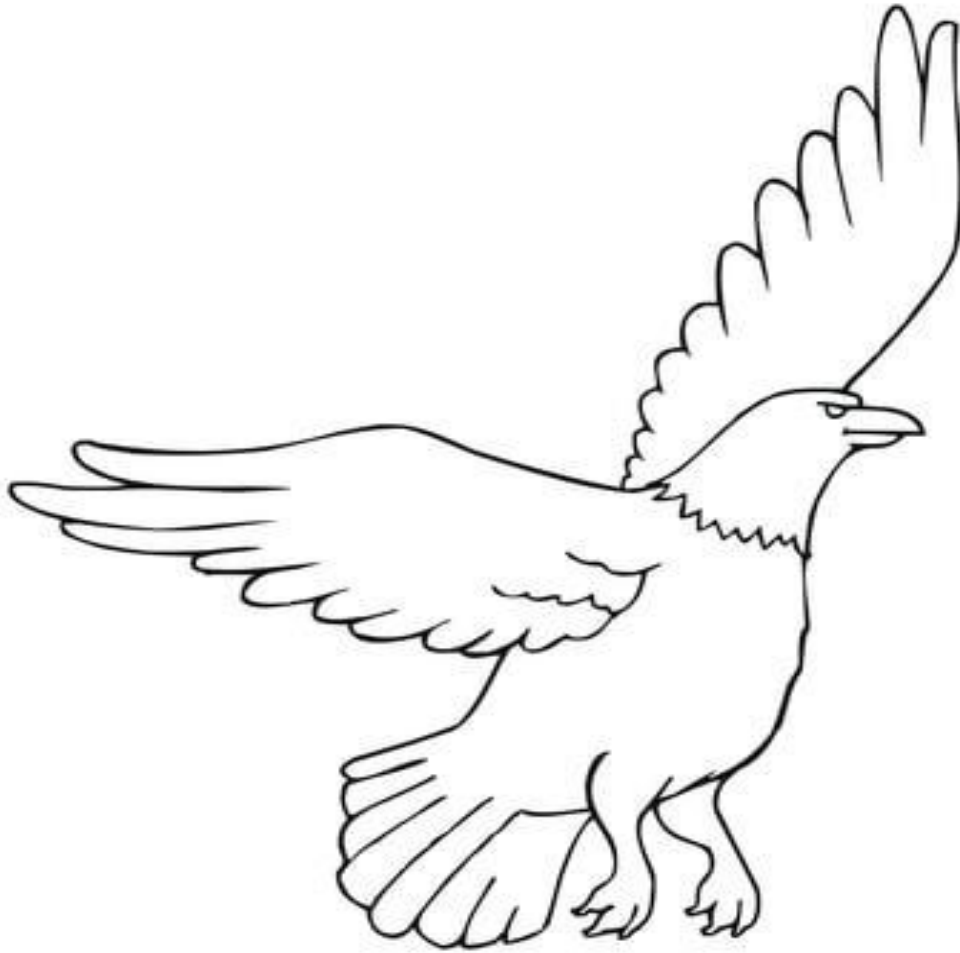
**Po ilu latach Polska odzyskała
Niepodległość?**

*Jeśli nie znasz odpowiedzi, napisz na kartce lewą
ręką, jak najładniej słowo NIEPODLEGŁOŚĆ.*

Co oznacza słowo Niepodległość?

*Jeśli nie znasz odpowiedzi, przeliteruj słowo POLSKA
od tyłu.*

Sylweta orła do wykonania pionków do gry, przez uczniów z zespołu „żółtego”.

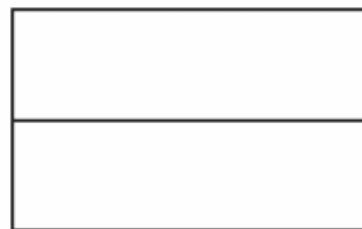

Symbole niepodległości do pokolorowania, przez uczniów z zespołu fioletowego.

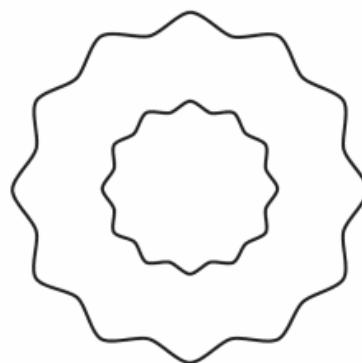
Polskie symbole narodowe

Herb Orzeł Biały

Flaga Biało-Czerwona

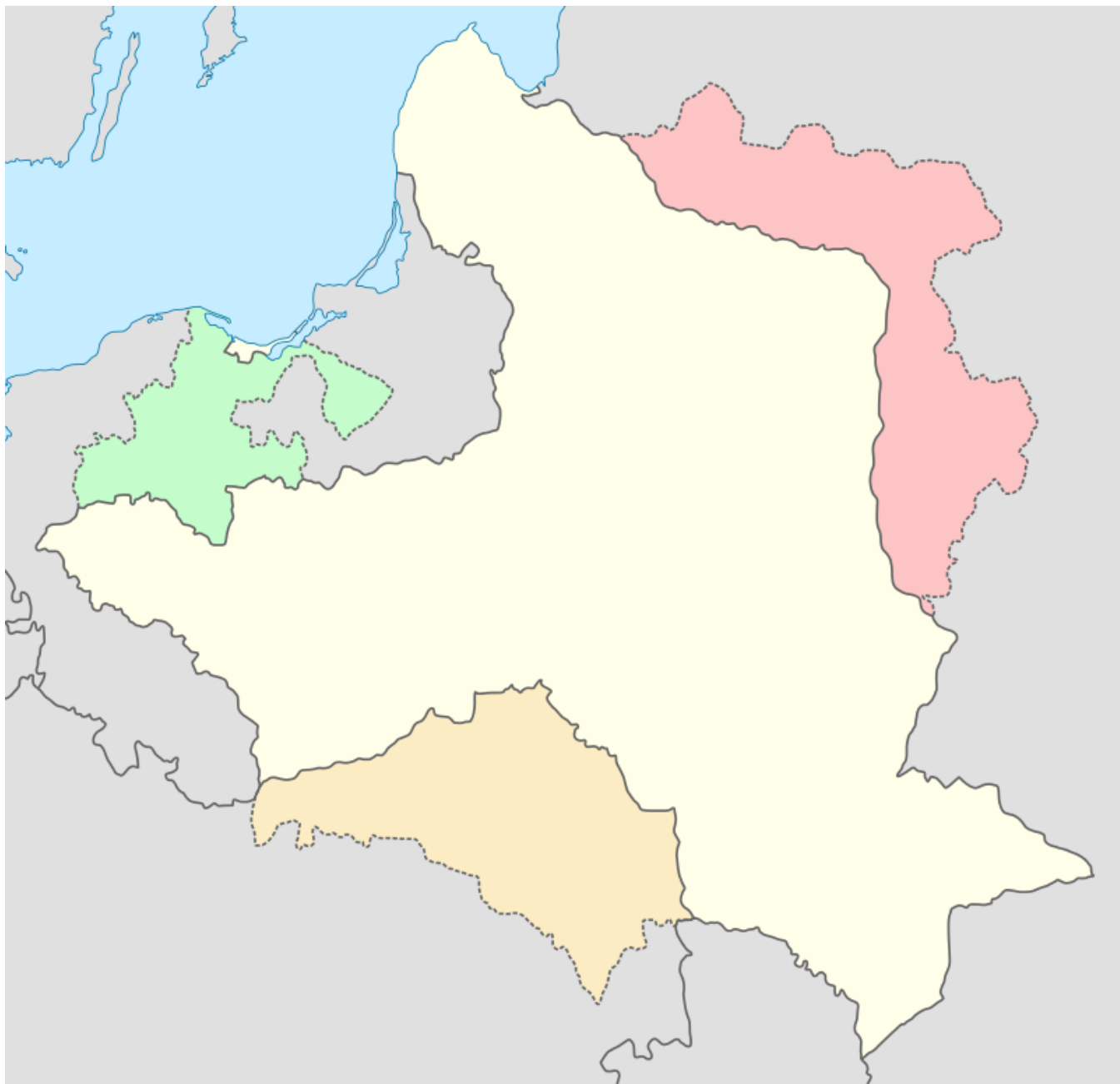
Kokarda Narodowa

Polska w czasie kolejnych zaborów do pokolorowania przez uczniów z zespołu „niebieskiego”.

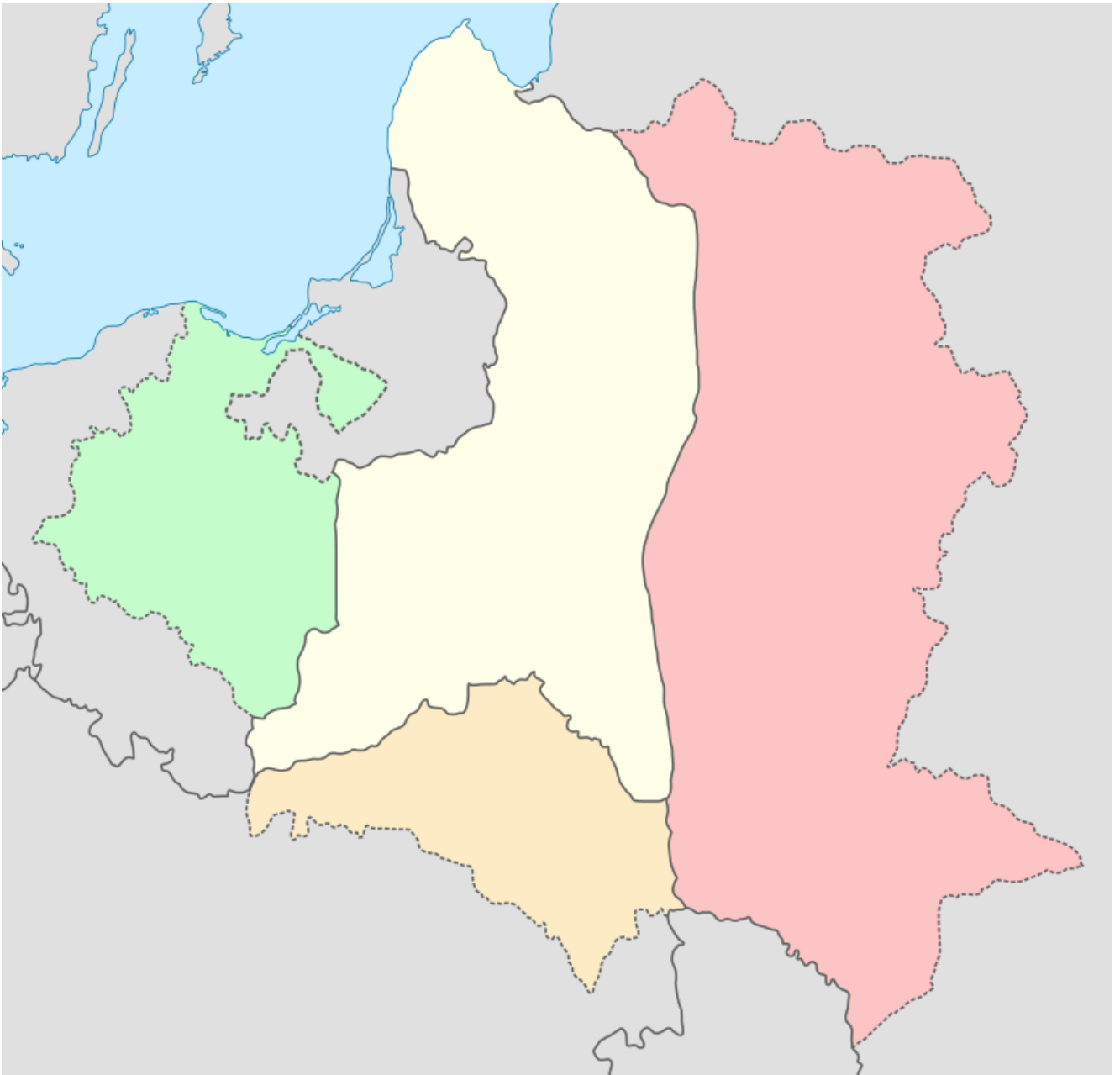
Polska przed zaborami

Polska po I rozbiore

Polska po II rozbiore

Mapa po III rozbiore

